

Asia: VN/34692/2024

Lausuntopyyntö toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Velvoitteeseen ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, velvoitteeseen hakea ensisijaista etuutta ja perusosan alentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Lakiehdotuksessa esitetään, että henkilöt ohjataan ensisijaisen etuuden piiriin. Jotta henkilöasiakas on oikeutettu työttömyysturvaan, niin hänen on oltava valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä. Lakiluonnoksessa ehdotetaan vahvistettavan työnhakijaksi ilmoittautumista, joka lisää työllisyyden hoidon resurssitarpeita muutoinkin kuin asiakkaiden tapaamisiin liittyen.

Mikäli lakimuutos tulisi ehdotuksen mukaisena, tulisi varmistaa, että Kansaneläkelaitos myöntää asiakkaalle palvelutarpeen ja tilanteeseen soveltuvan oikean etuuden, jotta esimerkiksi työkyvyttömät asiakkaat pääsevät oikean etuuden ja palvelun piiriin. Jos asiakas on terveyspalveluissa todettu työkyvyttömäksi, tulisi Kansaneläkelaitoksen myöntää kaikissa tilanteissa sairaspäivärahaetuutta tai kuntoutustukea, jotta välttyttäisiin työvoimapalveluiden resurssien ohjautumisesta ydintehtävän ulkopuolelle. Tämä aiheuttaa lisäkustannuksia niin suoraan kuin välillisesti.

Perusosan suuruuteen liittyvä lausuntopalaute:

Automaattinen perusosan alentaminen voi osassa tapauksia lisätä asiantuntijoiden selvittelytyötä. Tämän vuoksi perusosan alentamista tulisi aina atrakastella tapauskohtaisesti.

Tiedon saamiseen ja luovuttamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Tiedon saamista ja luovuttamista työn kannalta tarpeellisissa asioissa tulee lähtökohtaisesti mahdollistaa. Lakiluonnoksessa mainitaan erityisesti nuorten asioiden sujuvaan käsittelyyn sekä kunnan ja työvoimaviranomaisen yhteistyöhön. Jotta lakiluonnoksen kaltainen toiminta pystytään toteuttamaan, tulisi lakiin kirjata kuntien yhteistyövelvoite eri toiminnoissa sekä yhteistyövelvoite hyvinvointialueen ja kunnan kesken.

Kunnan rahoitusosuuden lisäämiseen liittyvä lausuntopalaute:

Nuorten kohdalla esitetty lakiluonnos luo painetta nuorten palveluihin panostamiseen, joka sinänsä on kannatettava asia. Lakiluonnokseen tulisi lisätä yhteistyövelvoite ja tietojen vaihtamisen velvoite kuntien, hyvinvointialueen, Kansaneläkelaitoksen ja työvoimaviranomaisen kanssa. Tosiasiallisesti työvoimaviranomaisen tiedot eivät ole kaikkien kuntien käytettävissä, joka ei ole kustannustehokasta kuntalaisten palvelua ja jättää näin kunnan pelkkään rahoitusvastuuseen ilman asianmukaista asiakkuuden tilanteisiin reagoinnin mahdollistamista.

Kuntien rahoitusosuus työmarkkinatuen osalta tulisi esityksen mukaisesti kasvamaan, joka ei mahdollista kannustavan rahoitusmallin mukaisiin palveluiden resursointiin ja palvelun kehittämiseen.

Mikäli vastuu palveluiden koordinoinnissa ja työkykyselvittelyissä kohdennetaan työllisyyspalveluille/kuntiin, tulee se huomioida valtion osuuksissa, josta osa voidaan hyödyntää työllisyyden hoidon palveluiden kehittämiseen.

Asumismenojen tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

-

Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:

Toimeentulotuen kokonaisuudistuksella on laajoja vaikutuksia kuntien näkökulmasta. Esitettyyn lakimuutokseen liittyy muita lakimuutoksia, joita on valmisteilla. Näitä tulisi tarkastella kuntanäkökulmasta kokonaisuuksina ja huomioida myös välilliset vaikutukset.

Muu lausuntopalaute:

Lakiluonnoksen mukaisesti toiminta rakentuisi sinänsä selkeämmäksi, mutta se jättää tulkinnanvaraa siihen mikä katsotaan ensisijaiseksi etuudeksi. Työn kannustavuuden lisääminen on suositeltava toimenpide, mutta tilastollisesti iso osa asiakkaista saa ensisijaisen palvelunsa työvoimaviranomaiselta, kun palveluntarve edellyttäisi vahvaa tukea sosiaali- ja terveyspalveluita.

Lakiluonnos jättää avoimeksi sen, onko työvoimaviranomaiselle muodostumassa resursoitavaa lisätyötä asiakkuuksissa, jossa asiakas ilmoittautuu palveluun vain ensisijaisen etuuden saamisen turvaamiseksi, vaikka palvelutarve on muulla taholla. Tämä syö työvoimaviranomaisen resursseja merkittävästi ja ydintehtävän toteuttaminen estyy.

Polvinen Pauliina
Janakkalan kunta - Työllisyys- ja kotoutumispalvelut